

Nr 111.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till rese- och traktamentskostnader m. m. för häst-uttagningsmyndigheterna; given Stockholms slott den 9 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anför:

Under punkten 13 av fjärde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den särskilda proposition med förslag till lag om anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot, som kunde komma att avlätas till riksdagen, beräkna

Bihang till riksdagens protokoll 1934. 1 saml. Nr 111.

ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsnämndernas ordförande till 28,000 kronor.

Jag återkommer nu till detta ärende.

På min hemställan har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat till riksdagen avlåta proposition (nr 110) med förslag till ny lag angående anskaffning av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (häst- och fordonsanskaffningslag). Såvitt angår anskaffningen av hästar och hästfordon, ansluta sig huvudprinciperna i nämnda lagförslag till ett av särskilda utredningsmän i betänkande den 31 oktober 1933 framlagt förslag till anskaffningsväsendets ordnande i fredstid. I berörda betänkande hava utredningsmännen med avseende å beräkningen av kostnaderna för ändamålet anfört, bland annat, följande.

Kostnaderna för tillämpningen av utredningsmännens förslag i fråga om anskaffningen i fredstid av hästar och hästfordon för krigsmaktens första behov vid dess ställande på krigsfot vore att hänföra till utgifter för följande förmåner, nämligen:

1) dels traktamentsersättning med 9 kronor för dag och dels resekostnadsersättning enligt klass II i gällande resereglemente åt hästuttagningsmännen under nödiga resor för besiktning av hästar;

2) beredandet av särskild ersättning till hästuttagningsmännen för bestyret med uttagningen, d. v. s. för upprättande av rullor samt utfärdande av inmönstringsbesked jämte därmed sammanhängande planläggnings- och expeditiönsarbete; samt

3) resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II D i gällande resereglemente åt militär befattningshavare under resor för besiktning av hästar, som skulle uttagas genom militär myndighets försorg.

I syfte att erhålla utgångsvärden för beräkning av rese- och traktamentskostnader hade detaljundersökningar blivit verkställda rörande de resor och det arbete, som kunde bli erforderliga inom vissa i berörda avseenden karakteristiska områden. Det hade därvid visat sig, att under besiktningaresorna i genomsnitt borde kunna medhinnas besiktning av 20 krigsdugliga hästar per dag samt att resekostnaderna härför i medeltal kunde uppskattas till 30 kronor för dag. För att det beräknade genomsnittliga antalet för krigsbruk användbara hästar skulle kunna hinna att besiktigas under en dag förutsattes, förutom rutin och sakkunskap hos förrättningsmännen, att resorna bleve omsorgsfullt planlagda, ävensom att hästägarna i förväg bleve underrättade om besiktning, på det att onödiga dröjsmål icke skulle komma att uppstå.

Rese- och traktamentskostnaderna uppskattades, räknat *per häst*, vid besiktning av hästuttagningsman till $\left(\frac{9 + 30}{20} =\right)$ kronor 1:95.

Vidkommande traktamentsersättningen under besiktningaresor, som under punkten 3) avsåges, utgjorde denna 16 kronor för dag. Rese- och traktamentskostnaderna, räknat *likaledes per häst*, uppskattades vid besiktning genom militär myndighets försorg till $\left(\frac{16 + 30}{20} =\right)$ kronor 2:30.

Såsom ersättning för det arbete av hästuttagningsmännen, som avsåges under punkten 2) ovan, syntes en gottgörelse av i genomsnitt 40 öre per uttagen häst samt 10 öre per uttaget hästfordon vara skälig. Någon särskild

gottgörelse hade icke ansetts böra ifrågasättas för arbetet med uttagning genom militär myndighets försorg.

Kostnaderna per häst beräknades sålunda bliva vid *uttagning grundad på besiktning*, som verkställdes av:

hästuttagningsman (1: 95 + 0: 40 =) kronor 2: 35.
militär personal (med bortseende från löneförmåner) » 2: 30;

och hade i det följande ifrågavarande kostnader beräknats på grundval av ett genomsnittspris av kronor 2: 35 per häst.

Kostnaderna vid *uttagning utan föregående besiktning* utgjorde som sagt 40 öre per häst och 10 öre per hästfordon.

Det antal hästar, som med krigsmaktens nuvarande första behov borde vara i fredstid uttaget, utgjorde omkring 55,800. Av detta antal avsåges 36,300 hästar för linjeformationerna och dessa borde besiktigas före uttagning; återstoden eller 19,500 hästar vore avsedda för landstormen, krigsbesättningar och vissa depåformationer samt förutsattes ej skola bliva föremål för besiktning i fredstid. Under giltighetstiden för uttagningen (i regel en period av fyra år) inträffande avgång i uttagningsbeståndet beräknades till 20 % av antalet uttagna hästar. I anslutning härtill beräknades antalet hästar, som under en fyraårsperiod skulle uttagas och besiktigas, till 43,560 samt antalet hästar, som skulle uttagas utan besiktning, till 23,400. Antalet hästfordon, som beräknades skola uttagas, utgjorde omkring 5,000.

Kostnaderna *under en fyraårsperiod* (utan hänsynstagande till den utgiftsminskning i fråga om den under punkten 2) omförmälda ersättningen, som uppstode i den mån uttagning skedde genom militär myndighets försorg, beräknades i enlighet härmed:

för 43,560 hästar	efter	kronor 2: 35	per häst	kronor 102,366: —
» 23,400 »	»	» 0: 40	»	» 9,360: —
» 5,000 hästfordon	»	» 0: 10	» fordon	» 500: —
					Summa kronor 112,226: —

Fördelat *per budgetår* under fyraårsperioden utgjorde alltså kostnaderna 28,056 kronor 50 öre eller, i runt tal, 28,000 kronor.

Över utredningsmännens förslag hava yttranden avgivits dels av arméförvaltningen samt vederbörande militära myndigheter, dels av samtliga länsstyrelser, dels ock av rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap.

De föreslagna ersättningsgrunderna hava i ett fåtal fall föranlett erinringar från myndigheternas sida. Så har länsstyrelsen i Stockholms län framhållit, att den avsedda traktamentsersättningen av 9 kronor för dag åt hästuttagningsmännen vore väl låg för fullt kvalificerad person. Länsstyrelsen i Malmöhus län har ansett, att det skulle ställa sig lättare att erhålla lämplig och villig person för hästuttagningsmannauppdraget, om denne kunde förvänta högre ersättning därför än den av utredningsmännen förutsatta. Dessutom har länsstyrelsen i Älvsborgs län såsom sin åsikt anfört, att personliga utlägg för hästuttagningsmännen med säkerhet bleve nödvändiga med det ifrågasatta resetraktamentet av 9 kronor för dag; detta belopp utginge även till de nuvarande ordförandena i hästuttagningsnämnderna, vilka personer, då deras verksamhet vore begränsad till kommunen, kunde antagas icke behöva vara borta från hemmet under natten.

Departements-
chefen.

I förenämnda proposition med förslag till ny häst- och fordonsanskaffningslag har jag förordat, att grunderna för beredande av gottgörelse åt hästuttagningsmyndigheterna fastställas av Kungl. Maj:t. Jag får nu underställa Kungl. Maj:t hithörande frågor, i vad de sammanhånga med beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1934/1935.

I sina kostnadsberäkningar hava utredningsmännen utgått ifrån, att det bestånd av hästar, som avses skola i fredstid uttagas för fyllande av fälthärens linjeformationers behov, skall uttagas efter förutgången besiktning. Antalet för sådant ändamål erforderliga hästar (med beaktande av behovet för täckande av avgång under löpande giltighetstid för uttagningen) har beräknats till 43,560. Återstoden av de hästar, som erfordras för krigsmaktens första behov, cirka 23,400, avses skola uttagas utan besiktning. Utredningsmännens förslag rörande hästbesiktningens omfattning har godkänts av chefen för generalstaben ävensom av i stort sett samtliga övriga i ärendet hörda militära myndigheter. Jag ansluter mig ock till förslaget härutinnan.

Mot de av utredningsmännen ifrågasatta grunderna för beredande av ersättning åt hästuttagningsmyndigheterna har jag ej något annat att erinra, än att jag — som finner de av vissa länsstyrelser, enligt vad nyss nämnts, framförda synpunkterna i frågan värda beaktande — anser, att under förekommande besiktningaresor bör till hästuttagningsman utgå enahanda traktamentsersättning som till militär befattningshavare. Detta kommer visserligen att medföra någon utgiftsökning. I betraktande av de föreliggande kostnadsberäkningarnas approximativa karaktär torde dock, intill dess närmare erfarenhet i ämnet vunnits, det av utredningsmännen angivna beloppet, 28,000 kronor, kunna läggas till grund för Kungl. Maj:ts anslagsbegäran.

Utredningsmännens förslag till ordnande av anskaffningen av hästar och hästfordon i fredstid medför en väsentlig minskning av statens utgifter i jämförelse med vad som utgår för ändamålet med tillämpning av bestämmelserna i 1915 års lag. Jag vill härutinnan erinra, att kostnaden för statsverket under fyraårsperioden 1928/1929—1931/1932 uppgått i genomsnitt till cirka 100,000 kronor per budgetår. Vederbörligt för ändamålet avsett anslag har visserligen i riksstaten såväl för budgetåret 1932/1933 som för innevarande budgetår uppförts med allenast 20,000 kronor, men förutsättningen för anslagsberäkningen i dessa fall har varit, att några hästbesiktningar icke skola äga rum under samma budgetår.

Det nya anslaget, som bör erhålla förslagsanslags natur, torde i riksstaten uppföras under benämningen »rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna».

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsnämndernas ordförande, i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Rese- och

traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna, förslagsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 28,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

RIKSDAGENS PROTOKOLL 1934. 1 SAML. NR 111.